

FIZIONOMIA OPERAȚIEI ÎNTRUNITE MULTINAȚIONALE

PHYSIOGNOMY OF JOINT MULTINATIONAL OPERATIONS

LA PHYSIONOMIE DE L'OPÉRATION INTÉGRÉE MULTINATIONALE

Lt.col.conf.univ.dr. Alexandru HERCIU*

Doctrina pentru operațiile întrunite multinaționale stabilește ansamblul noțiunilor și principiilor de întrebuintare a forțelor armate ale României în operațiile întrunite multinaționale. Această doctrină prezintă operațiile multinaționale la care România poate participa în cadrul unei alianțe, coaliții sau altor angajamente convenite și evidențiază structurile organizatorice întrunite, necesare coordonării operațiilor de securitate (apărare) colectivă terestre, aeriene, maritime și speciale, într-un mediu multinațional.

În acest context, articolul își propune să analizeze caracteristicile și fizionomia operațiilor întrunite multinaționale, unde forțele care aparțin Armatei României pot participa în context de alianță sau de coaliții de voință, din perspectiva specificității mediului operațional actual.

In general, the doctrine for joint multinational operations establishes the set of notions and principles of the use of the Romanian armed forces in the joint multinational operations. It presents the multinational operations to which Romania can participate in an alliance, coalitions or other agreed commitments and highlights the joint organizational formations needed to coordinate land, air, maritime and special joint security operations (defense) in a multinational environment.

In this context, the present paper aims to analyze the characteristics and physiognomy of the joint multinational operations in which forces belonging to the Romanian Army can participate in the context of alliance or coalitions of will, given the specificity of the current operational environment.

La doctrine des opérations intégrées multinationales envisage l'ensemble des concepts et des principes sur l'utilisation des forces armées roumaines dans des opérations multinationales conjointes. La doctrine présente les opérations multinationales auxquelles la Roumanie peuvent prendre part dans le cadre d'une alliance, d'une coalition ou d'autres engagements convenus, et met en évidence les structures organisationnelles conjointes nécessaires pour la coordination des opérations intégrées de sécurité (de défense) terrestres, aériennes, maritimes et de sécurité spéciale, dans un environnement multinational.

Ainsi, le présent article vise à analyser les caractéristiques et la physiognomie des opérations intégrées multinationales auxquelles les forces de l'armée roumaine peuvent participer dans le cadre d'une alliance ou des coalitions, vu la spécificité de l'environnement opérationnel actuel.

Cuvinte-cheie: operații întrunite; operații multinaționale.

Keywords: joint operations; multinational operations.

Mots-clés: opérations intégrées; opérations multinationales.

Realitatea evidențiată de conflictele recente demonstrează faptul că, în actualul mediu de securitate, operațiile militare au caracter întrunit și multinațional, iar acțiunile convenționale se întrepătrund cu cele neconvenționale și asimetrice.

Indiferent că vorbim despre adversari de tipul actorilor statali, actorilor nonstatali, sau despre o combinație între aceștia, într-un eventual conflict de tip hibrid aceștia vor utiliza o paletă largă de acțiuni asimetrice pentru a exploata vulnerabilitățile oponentului. În această categorie sunt incluse acțiunile teroriste, insurgente, separatiste și ale criminalității organizate, ca parte a unei mixturi dinamice și diversificate, sintetizată de către

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: herciu_alexandru12@yahoo.ro

analizii fenomenului militar în conceptul „conflict hibrid”.

Angajarea capacităților specifice fiecărui tip de operații se va produce sub influența unui set de factori, condiții, conjuncturi și presiuni particulare care definesc mediul de securitate actual. Acesta cuprinde beligeranții și actorii neutri, mediul fizic și mediul informațional (virtual).

Aspecte teoretice privind operația întrunită multinațională

Operația militară

Operația militară poate fi definită ca reprezentând totalitatea acțiunilor de luptă duse de către structurile militare în vederea îndeplinirii unor scopuri, la diferite niveluri ale artei militare: tactic, operativ sau strategic. Preluând definiția din *AAP-6, Glosarul de termeni și definiții NATO*, prevederile doctrinei românești definesc operația ca fiind o „acțiune militară sau procesul de executare a unei misiuni strategice, tactice, specifice unei categorii de forțe, administrative, de antrenament sau de serviciu; procesul de ducere a unei lupte, incluzând mișcarea, susținerea, atacul, apărarea și manevrele necesare pentru a îndeplini obiectivele unei bătălii, operații sau campanii”¹.

Unele publicații mai vechi precizează faptul că operația reprezintă totalitatea acțiunilor de luptă duse de către mari unități operative și tactice după un plan unic în vederea îndeplinirii unui scop operativ sau strategic și se compune, de regulă, dintr-un șir de lupte, coordonate în timp și spațiu, în baza unei concepții unitare².

Operația întrunită

Adjectivul „întrunit” este utilizat pentru a descrie cadrul coordonat în care se desfășoară activitățile militare, unde sunt implicate cel puțin două arme, componente sau categorii de forțe cu destinație diferită.

Operația întrunită este definită ca fiind „totalitatea acțiunilor terestre, aeriene și maritime duse de o grupare constituită din forțe sau elemente și mijloace aparținând mai multor categorii de forțe ale armatei, în mediul corespunzător specific fiecăreia dintre ele, într-o zonă geografică determinată, într-o concepție unitară și sub comandă unică, exercitată de un comandament operațional întrunit în scopul îndeplinirii unor obiective strategice”³.

O definiție mai cuprinzătoare a operației întrunite stipulează faptul că, în cadrul acesteia, efortul se concentrează pentru sincronizarea forțelor și capacităților asigurate de componenta „terestră, navală, aeriană, spațiu, spațiul cibernetic, operațiile speciale și alte forțe funcționale”⁴, una/unele dintre acestea putând să predominie într-o anumită etapă a operației.

Această definiție este mai cuprinzătoare, deoarece nu se limitează doar la caracterul fizic al acțiunii, ci ia în calcul și alte componente participante la operație, cum ar fi cea informațională.

În consecință, consider că procesul de analiză a operației întrunite nu se poate realiza decât în contextul înțelegerii noii fizionomii a conflictelor militare moderne, care presupune desfășurarea lor într-un mediu operațional extins – în care mediul social este o componentă de bază – și include o componentă informațională extrem de activă.

În aceste condiții, acțiunile desfășurate presupun implicarea integrată și întrunită a tuturor categoriilor de forțe care se intersectează, se suprapun, se completează reciproc și se intercondiționează dimensional, informațional și acțional, precum și cu celelalte entități sociale participante la operație.

Operația întrunită se execută într-o perioadă determinată de timp, în limitele fizice ale unei zone geografice, denumită zona de operații întrunită (ZOI), în care comandantul forței întrunite planifică și execută o misiune la nivel operativ⁵.

Publicațiile militare de referință⁶ includ forțele pentru operații speciale (FOS) ca fiind una dintre componentele operației întrunite.

Prin urmare, componentele operației întrunite sunt: componenta terestră, componenta aeriană, componenta navală și componenta pentru operații speciale.

Operația întrunită are caracter preponderent ofensiv și este îndreptată spre centrele de greutate la nivel strategic și operativ ale adversarului. Sincronizarea și coordonarea forțelor și activităților în cadrul operației întrunite se asigură permanent în cadrul procesului operațiilor, pe timpul planificării, pregătirii, execuției și evaluării acesteia.

În contextul dat, succesul operațiilor militare are la bază efortul conjugat al tuturor componentelor forței (componenta terestră, componenta aeriană, componenta navală și componenta pentru operații speciale sau pe efortul întrunit a cel puțin două dintre acestea) sub un singur comandant, structură

pregătită pentru angajarea într-o operație de tip hibrid.

Operația integrată

Operația integrată este acțiunea militară în care sunt angajate în mod coordonat structuri civile și militare cu roluri și poziții dintre cele mai diferite, care pot contribui, prin implicarea în domeniul specific de activitate, la soluționarea conflictului și la atingerea scopurilor operației militare. Prin urmare, acțiunea integrată presupune, în opinia mea, o conjugare a efortului individual al entităților pentru realizarea unui scop comun, rezultat din asamblarea finalităților proprii.

Acest fapt impune, în primul rând, o identificare a tuturor actorilor care acționează în mediul operațional de securitate, a motivațiilor/intereselor, a influențelor și a resurselor fiecăruia dintre aceștia și coagularea forțelor care prezintă interes pentru acțiunea proprie. Acești actori pot fi: forțe militare convenționale; forțe militare neconvenționale; oponenti asimetrici, neutri sau indeciși; organisme internaționale; organizații internaționale (OI); organizații neguvernamentale (ONG); instituții și autorități locale și naționale; mass-media; agenți economici; societăți de securitate private; populația civilă.

În al doilea rând, procesul de integrare presupune o abordare diferită a fiecărui actor în parte și găsirea unei modalități adecvate de interfațare între forța întrunită multinațională care operează în teatrul de operații și acesta. Acest fapt poate constitui o importantă provocare pentru comandantul forței întrunite multinaționale, situație care poate fi depășită prin cunoașterea foarte bună a tuturor actorilor, a relațiilor dintre aceștia și prin fructificarea abilităților de comunicare și negociere. În plus, integrarea solicită din partea acestuia activități de mediere și armonizare a relațiilor dintre anumiți actori, care pot manifesta adversități în planul relațiilor interpersonale, dar care sunt deopotrivă benefici scopului militar.

Nu în ultimul rând, consider că procesul de integrare este unul continuu, dinamic care trebuie avut în vedere în toate etapele conflictului, înainte de declanșarea confruntării armate, pe timpul operațiilor militare și după stingerea acestora, în strânsă corelație cu evoluția mediului operațional de securitate. Un alt element demn de remarcat este acela că operațiile militare au căpătat un aspect

întrunit de-a lungul întregului spectru al conflictului și la toate nivelurile la care se desfășoară.

Procesul de integrare trebuie înțeles și abordat în toate planurile sale de manifestare: structural, cognitiv, acțional și logistic. Astfel, organizațiile, înțelegerea comună corectă a realității, activitățile desfășurate și resursele puse la dispoziție și utilizate în comun vor putea fi canalizate, pe baza design-ului operațional conturat, în sensul îndeplinirii scopurilor operației.

Operația multinațională

Astăzi, majoritatea operațiilor militare se desfășoară în cadru multinațional, datorită necesității vizibilității consensului politic și dobândirii legitimității acțiunii militare. Cooperarea în cadrul operației multinaționale se realizează atât cu membri și parteneri tradiționali în cadrul alianțelor, cât și cu alții mai puțin familiari, forțe în cadrul coalițiilor de state⁷.

Operația multinațională este operația militară în care sunt implicate forțe din cel puțin două națiuni, care acționează împreună pentru îndeplinirea unei misiuni. Adjectivul „multinațional” este utilizat pentru a desemna atât participarea elementelor naționale la constituirea forței, cât și angajarea acestora în activități și operații. În cadrul NATO, pentru operația multinațională se acceptă atât sintagma „forța combinată” („combined force”), cât și forța „multinațională combinată” („multinational combined force”), pentru a descrie o operație desfășurată de către o forță compusă din două sau mai multe națiuni care acționează împreună și din care fac parte elemente din cel puțin două categorii de forțe ale armatei⁸.

Caracteristicile operației întrunite desfășurate în context multinațional

„Structurile militare ale viitorului vor fi concepute și antrenate pentru a desfășura acțiuni militare complexe, în context întrunit, de foarte multe ori cu o structură multinațională, modulară, care poate fi adaptată în timp scurt la misiune și la condițiile concrete de manifestare”⁹.

Conceptul de *operație întrunită* nu este cu totul nou pentru teoria și practica militară românească. Cunoscut, în ultimele decenii, sub denumirea de „bătălia aeroterestră”, acest concept a fost studiat doar din punctul de vedere al apărătorului, respectiv al părții care trebuia să contracareze

o acțiune militară întrunită. Aplicațiile de nivel operativ și strategic desfășurate în armata română, în ultimii douăzeci de ani, au constituit un model în această privință, reglementările în vigoare obligând eșaloanele de concepție sau de execuție la crearea unui cadru tactic, operativ sau strategic complex, în care acțiunile planificate, indiferent de armă sau de categoria de forțe participante, trebuiau integrate.

Din punct de vedere istoric, acțiunile desfășurate în comun de două sau mai multe categorii de forțe au avut loc încă de la prima diviziune a armatelor (infanteria și cavaleria), la care s-au adăugat, mai târziu, artileria și navele de luptă. Dar ele au reprezentat acțiuni militare complementare sau de sprijin reciproc, și nu acțiuni militare de tip *joint*.

Două evenimente au precedat punerea oficială în discuție a conceptului de acțiuni militare tip *joint*.

Primul a fost *războiul din Falkland/Malvine*, din 1982, în care forțele militare regale britanice moderne au avut de confruntat armata argentiniană mai greoaie, dar având imensul avantaj al terenului de partea sa. Lipsa de protecție aeriană a convoaielor britanice de către RAF a produs numeroase pierderi umane și de echipament și s-a constituit, cu rapiditate, într-un factor aproape destabilizator.

Al doilea exemplu l-a reprezentat *misiunea de salvare americană din Grenada*, din 1983, în care incompatibilitatea mijloacelor de comunicații, procedurilor de luptă și chiar a hărților a slăbit intensitatea operațiilor aeriene desfășurate. Ca rezultat al lecțiilor desprinse în urma acestor conflicte, în 1986 Congresul american a aprobat așa-numitul *Act Goldwater-Nichols*, care a reprezentat piatra de temelie a viitoarei integrări a categoriilor de forțe americane și crearea *USJCOM*, la 7 octombrie 1999.

Urmând modelul american, în același an Guvernul britanic a aprobat constituirea unui comandament permanent de tip *joint la nivel strategic (PJHQ)* și transformarea colegiilor militare ale categoriilor de forțe într-un singur *colegiu militar de stat major tip joint (JSCSC)*¹⁰.

Din analiza semantică a sintagmei „caracter integrat”, prin asocierea înțelesului celor două noțiuni rezultă că aceasta reprezintă o trăsătură distinctivă, care constituie specificul unei acțiuni militare „armonizate într-un tot”¹¹. Altfel spus, caracterul integrat al acțiunilor militare exprimă gradul de armonizare și de sincronizare a tuturor elementelor care compun un sistem acțional de

tipul luptă, bătălie, operație, campanie, înțelegând prin aceasta toate forțele și mijloacele, indiferent de genul de armă și de categoria de forțe din care fac parte, participante la acțiunile menționate.

Caracterul integrat al acțiunilor militare constituie o trăsătură a operațiilor, a cărei apariție a fost determinată de multiplicarea cuplurilor acționale care o compun, fiind o consecință firească a creșterii numărului de genuri de armă și a organizării armatelor moderne pe categorii de forțe ale armatei. Totodată, această caracteristică reprezintă o consecință normală a evoluției fenomenului război, care, ca urmare a dezvoltării științei și tehnicii, a crescut permanent în complexitate, rezultând o continuă amplificare a conexiunilor dintre elementele componente.

Operațiile întrunite sunt inevitabil componente importante (campanii, bătălii sau operații) ale războiului, știut fiind faptul că războiul are o arie foarte extinsă, depășind cu mult sfera confruntărilor violente. Astfel, apariția conceptului de *operație întrunită* este o consecință a procesului evolutiv-istoric al artei militare. Accepțiunea actuală a sintagmei *operație întrunită* înglobează aspectele multiple și complexe ale acesteia, definind, în principiu, suma acțiunilor militare, și nu numai, desfășurate la nivel operativ, strategic și tactic, din compunerea mai multor categorii de forțe ale armatelor moderne, sub o conducere unică, după o concepție unitară și având un obiectiv/misiune unic.

Procedând la o translație a problematicii din domeniul teoriei în cel al practicii, este de remarcat faptul că acest caracter integrat a implicat o sporire considerabilă a importanței cooperării dintre forțele participante la acțiunile militare integrate, pentru îndeplinirea scopului operației. Ca urmare, în conținutul regulamentelor de luptă proprii fiecărui gen de armă și categorie de forțe ale armatei au început să apară prevederi privind modalitățile, formele și procedeele concrete de cooperare în vederea îndeplinirii în comun a unor misiuni de luptă.

Necesitatea interconectării modului specific de îndeplinire a misiunilor proprii cu cel caracteristic celorlalte arme a apărut nu numai în interiorul unei categorii de forțe, care, de regulă, duce acțiuni în același mediu și împotriva aceluiași adversar, ci și între genuri de armă aparținând diferitelor categorii de forțe ale armatei.

De aceeași manieră poate fi analizat și caracterul intercategoriai de forțe ale armatei al acțiunilor

militare moderne, trăsătură care exprimă relațiile funcționale dintre cel puțin două categorii de forțe în cadrul operațiilor care pot fi de nivel strategic, dar și operativ.

În cadrul eșaloanelor strategice, caracterul interarme al acțiunilor este aproape implicit, datorită participării, de regulă, a mai multor categorii de forțe ale armatei și, prin urmare, a genurilor de armă care le compun.

În același context, caracterul integrat, intercategorii de forțe ale armatei se manifestă, în principal, în cadrul operațiilor strategice, dar nu trebuie exclusă posibilitatea materializării sale și la nivel operativ, ca de pildă în cazul constituirii unor grupări operaționale, formate din mari unități și unități tactice sau/și operative aparținând mai multor categorii de forțe ale armatei.

Adâncind analiza, caracterul integrat interarme și intercategorii de forțe ale armatei poate fi pus în evidență și va trebui realizat în toate etapele pregătirii și ducerii acțiunilor militare. Astfel, pe timpul pregătirii acțiunilor militare, realizarea caracterului integrat interarme și intercategorii de forțe are o însemnătate deosebită și trebuie să se regăsească în fiecare dintre activitățile care se desfășoară la nivelul comandamentelor. Ca atare, elaborarea concepției de întrebuințare în operație, dimensionarea forțelor, realizarea dispozitivelor etc. trebuie să pornească de la o analiză temeinică a misiunilor, a adversarului, a spațiului și a timpului avut la dispoziție.

Pe această bază, în etapa analizată trebuie să se realizeze o corelare și o interconectare a misiunilor, în raport cu posibilitățile forțelor și mijloacelor avute la dispoziție și pe baza caracterului complementar al acțiunilor diferitelor genuri de armă și de categorii de forțe participante.

Finalitatea acestor preocupări o va constitui focalizarea eforturilor, în vederea îndeplinirii scopurilor operației întrunite, prin punerea în valoare a tuturor elementelor care conferă caracter unitar luptei armate, în general. Toate aceste elemente de concepție vor fi materializate într-un plan al operației unic și unitar, pe baza căruia se emit ordine și dispoziții pentru toate structurile subordonate.

Important de menționat este și faptul că, într-o concepție integratoare asemănătoare, vor fi rezolvate și problemele de logistică, detaliate într-un plan unic, chiar dacă responsabilitățile

asigurării materiale vor aparține în continuare altor structuri neangajate nemijlocit în acțiunile militare. O sincronizare și o interconectare reale, complementaritatea și sinergia acțiunilor militare se vor manifesta, îndeosebi, pe timpul ducerii operațiilor întrunite.

Armonizarea eforturilor tuturor marilor unități și unităților participante, în scopul îndeplinirii obiectivelor operațiilor întrunite, se va realiza prin conducerea unică a acțiunilor și prin coordonarea permanentă a acestora. Baza realizării acestui deziderat, care conferă caracterul integrat interarme și intercategorii de forțe ale armatei, o va constitui organizarea și menținerea unei permanente cooperări.

Operația întrunită reprezintă un ansamblu de acțiuni militare, duse concomitent pe uscat, în aer, uneori, și pe mare (fluviu), pe mare adâncime și pe front larg, de către grupări de forțe întrunite cu rol operativ, pregătite și desfășurate în baza unei concepții unitare și a unui plan unic, în una sau mai multe zone de operații care includ obiective de importanță politică, economică și militară, a căror menținere sau eliberare permite realizarea unor scopuri parțiale ale războiului. Operațiile întrunite desfășurate de forțele militare sunt planificate și executate pe trei niveluri: strategic, operativ și tactic.

În concepția unor armate străine, ulterior preluată și de doctrinele românești în vigoare, scopul desfășurării cu succes a operației întrunite urmărește cu consecvență „... angajarea și lovirea simultană a inamicului pe întreaga adâncime a spațiului de luptă, astfel încât dispozitivul de luptă advers să fie blocat și, în consecință, reacțiile acestuia să fie încetinite, desincronizate și, în final, paralizate, creându-se astfel condițiile necesare pentru continuarea cu succes a acțiunilor ofensive viitoare”¹².

Acțiunile întrunite actuale necesită o doctrină corespunzătoare și forțe capabile, care să acționeze împreună, întrunit și integrat, care să se completeze și să se sprijine reciproc în toate fazele angajării și desfășurării luptei. Pentru a putea să conducă o forță întrunită capabilă să acționeze în timp scurt, comandantul comandamentului forței trebuie să aibă la dispoziție un suport tehnic corespunzător, adaptat tipului de operație și cerințelor spațiului de luptă modern. Fără un sistem integrat de comandă, control, comunicații și informatică, capabil să

integreze fluxul informațional și să asiste statul major în elaborarea deciziei, nu se vor putea crea condițiile optime organizării și funcționării unui comandament întrunit.

Un răspuns satisfăcător pentru rezolvarea unor situații de criză poate fi oferit de intervenția comunității internaționale prin mijloace politice, diplomatice și economice. Folosirea instrumentelor militare în cadrul operațiilor întrinite multinaționale este o ultimă soluție. Acțiunea integrată a forțelor în operațiile întrinite multinaționale este rezultatul constituirii unor alianțe sau coaliții între națiuni, care asigură cadrul necesar îndeplinirii scopurilor și obiectivelor comune, având în vedere realitățile diplomatice, constrângerile, limitările și obiectivele țărilor membre, ale celor participante sau contributive.

Alianța este o înțelegere, încheiată pe baza unor acorduri oficiale între două sau mai multe state, cu obiective politice și militare pe termen mediu și lung, care urmărește realizarea unor interese și scopuri comune, precum și promovarea valorilor naționale ale membrilor săi.

Coaliția reprezintă un aranjament politic și militar ad-hoc între două sau mai multe state în vederea desfășurării unor acțiuni comune. În coaliție, acțiunea multinațională are loc în afara legăturilor stabilite în cadrul alianței și se referă la situații unice sau la o cooperare de durată într-un domeniu specific, unde există un interes comun.

Războiul de coaliție presupune abordarea și rezolvarea următoarelor probleme principale: crearea unei forțe militare multinaționale întrinite, sub egida națiunii conducătoare; constituirea organelor de conducere multinaționale; coordonarea eforturilor politice, economice, militare, tehnico-științifice, realizarea compatibilității logistice și dezvoltarea infrastructurii.

Operațiile întrinite multinaționale sunt acele acțiuni militare la care participă două sau mai multe state cu forțe militare de mărimi diferite aparținând mai multor categorii de forțe ale armatei, aflate sub control politic și comandă unică și pentru care a fost stabilit un obiectiv unic.

Multinaționalitatea reflectă necesitatea politică de a căuta consensul internațional și legitimitatea acțiunilor militare¹³. NATO trebuie să fie întotdeauna pregătită să conlucreze cu membrii și partenerii tradiționali, dar și cu alte forțe, mai puțin familiare, în coaliții. Încrederea reciprocă este esențială când se lucrează în mediul multinațional.

Scopul fundamental al unei operații multinaționale este *de a direcționa efortul militar pentru atingerea obiectivului comun*. Operațiile multinaționale sunt unice. Fiecare comandant național este responsabil în fața comandantului forței multinaționale, în fața lanțului său național de comandă și, nu în ultimul rând, este responsabil pentru îndeplinirea misiunii încredințate¹⁴.

În cadrul NATO, operațiile întrinite multinaționale (*Multinational Combined Joint Operations*) sunt acele operații la care participă forțe armate din două sau mai multe țări și la care iau parte cel puțin două categorii de forțe armate. Conceptul de *Operație Aliată Întrunită* (Allied Joint Operation) se referă la operațiile la care participă forțele aparținând numai țărilor membre ale NATO¹⁵.

La astfel de operații pot participa următoarele tipuri de forțe armate:

- forțele comandate (Command Forces) – acele forțe care se află încă în timp de pace sub comandă operațională (Operational Command) sau sub control operațional (Operational Control) NATO;
- forțele subordonate operativ (Assigned Forces) – prevăzute pentru acțiuni sub controlul NATO;
- forțele care sunt prevăzute pentru acțiuni viitoare sub comandă NATO (Earmarked Forces) – vor întări forțele angajate inițial. Pentru desfășurarea acestor operații, NATO utilizează diferite modele pentru organizarea unităților multinaționale.

În Doctrina NATO, operațiile militare multinaționale desfășurate pe timp de război sunt considerate *operațiile întrinite multinaționale pentru apărarea colectivă*, conform articolului 5 din *Tratatul Atlanticului de Nord*, iar cele desfășurate pe timp de pace sunt considerate *operațiile în sprijinul păcii sub egida ONU/OSCE și conduse nemijlocit de către acestea* împreună cu *operațiile non-articolul 5, de răspuns la crize, conduse de NATO sub mandat ONU/OSCE*.

Acțiunea conjugată a forțelor în operațiile întrinite multinaționale este rezultatul constituirii unor alianțe sau coaliții între națiuni, care asigură cadrul necesar îndeplinirii scopurilor și obiectivelor comune, ținând cont de realitățile diplomatice, de constrângerile, de limitările și de obiectivele țărilor membre, ale celor participante sau contributive¹⁶.

În situația în care acțiunile militare se vor desfășura împreună cu forțele aliate, în cadrul unor operații întrunite multinaționale, eficiența cooperării marilor unități (unităților) Armatei României cu acestea este dependentă de o serie de factori, dintre care cei mai importanți îi considerăm a fi: scopurile urmărite de către fiecare membru al alianței (coalitiei); doctrina de luptă; nivelul de instruire; interoperabilitatea tehnicii, a mijloacelor de lovire și a altor echipamente; deosebirile culturale; limbajul; încrederea reciprocă; lucrul în echipă.

În cadrul cooperării cu forțele aliate, scopurile naționale pot fi armonizate pe baza unei strategii comune, întrucât, dacă sunt exprimate într-un mod foarte tranșant de către fiecare membru, fără a se face concesii, atunci, în loc ca acestea să le unească și să contribuie la coeziunea coalitiei, vor scoate în evidență deosebirile de interese. Caracterul comun al scopurilor urmărite asigură funcționalitatea coalitiei, deoarece, punând accentul pe elementele comune, se pot reduce disfuncționalitățile, menținând-o operațională.

Pe lângă scopurile comune urmărite în operațiile întrunite multinaționale, una dintre problemele fundamentale care dau conținut cooperării cu forțele aliate o constituie compatibilitatea doctrinelor de luptă a trupelor române cu cele ale partenerilor. Compatibilitatea despre care aminteam va trebui realizată în cadrul tuturor sistemelor de operare funcționale ale acțiunilor militare (funcțiilor de luptă), și anume: cercetarea, manevra, sprijinul reciproc cu foc, protecția forțelor, logistica și conducerea forțelor.

Realizarea unei compatibilități între doctrinile de luptă ale forțelor române și cele ale trupelor aliate are o importanță vitală pentru fizionomia și deznodământul operațiilor, influențând alegerea formelor și procedurilor de luptă adoptate de parteneri, scopurile propuse în cadrul acțiunilor comune și echilibrul acțional al forțelor. Dacă nu s-ar ține cont de aceste aspecte, acțiunile ansamblului forțelor ar putea fi prejudiciate de apariția unor dezechilibre și fracturi, operațiile suferind, în mod evident, de incompatibilitate în plan conceptual și acțional. Totodată, trebuie avut în vedere că nu toate deosebirile dintre doctrinile de luptă au determinare subiectivă, datorată diferențierilor existente în înzestrarea cu armament și tehnică de luptă.

Eliminarea consecințelor nefavorabile, cauzate de diferențierile existente între doctrinele de luptă, s-ar putea realiza prin: sprijinul acordat partenerului mai slab înzestrat, pentru ca marile sale unități să fie aduse, din punctul de vedere al capacității combative, la un nivel cât mai apropiat de cel al partenerului cel mai puternic; încredințarea diferențiată a responsabilităților și a misiunilor între aliați, în funcție de capacitățile operaționale reale ale fiecăruia dintre ei.

Alături de compatibilitatea doctrinelor de luptă, unul dintre factorii care contribuie la reușita operațiilor combinate îl considerăm a fi nivelul relativ apropiat al instruirii forțelor angajate și al celor aliate. Acesta va fi influențat de gradul de profesionalizare a forțelor partenerilor, de compatibilitatea doctrinelor de instrucție, de gradul de integrare a sistemelor de instruire și de nivelul tehnic al dotării specifice.

Atingerea scopurilor urmărite în acțiunile militare, duse în cooperare cu forțe aliate, și realizarea compatibilității doctrinelor de luptă sunt, în general, dependente de interoperabilitatea tehnicii, a mijloacelor de lovire și a diferitelor echipamente folosite. Comandantul grupării multinaționale de forțe constituite va avea de rezolvat problemele datorate diferențelor inevitabile dintre sistemele de armament, tehnică și echipamente, utilizate de forțele participante la acțiunile comune duse împotriva agresorului. Acestea sunt mult mai mari în acțiunile declanșate în cooperare cu alte forțe, într-o coalitie realizată ad-hoc; dar chiar și în cadrul grupărilor de forțe, realizate de o alianță deja constituită, cu caracter permanent, rămâne totuși un număr mare de incompatibilități, care vor trebui depășite.

Concluzii

În cadrul conflictelor de tip hibrid, sensul în ceea ce privește ponderea tipologiei acțiunilor, din perspectiva pericolelor, riscurilor și amenințărilor care le determină, prezintă o deplasare de la cele regulate, tradiționale spre cele neconvenționale și, mai cu seamă, către cele asimetrice, care tind să se generalizeze și să se manifeste pe întreaga durată a conflictului și în întreg spectrul său.

Acestea se vor exprima și în viitor prin acțiuni coordonate, în special în condiții – în sens real și figurat deopotrivă – de noapte și de vizibilitate redusă, fără o amprentă clară, distinctă, fapt care

va determina un ritm de luptă intens și constant din partea forței oponente. Pentru a realiza acest imperativ, aceasta se va constitui într-un conglomerat atent proporționat de tipuri de structuri și de forțe care să fie capabile să angajeze adversarul hibrid pe fiecare componentă a sa în mod distinct, dar în același timp coordonat, pentru a menține continuitatea și ritmul crescut al operațiilor.

Din acest punct de vedere, forțele armate trebuie să fie pregătite să execute o gamă variată de misiuni în context întrunit și multinațional, în diferite regiuni și într-un mediu operațional complex, și, în consecință, incert, unde se vor confrunta cu o diversitate de amenințări hibride și de combinații simultane ale unor tipuri de activități care se vor schimba și se vor adapta în permanență.

Această realitate necesită anticiparea, identificarea și înțelegerea obiectivelor unei mari varietăți de actori cu rol în soluționarea conflictului încă din faza de planificare a operației întrunite, pentru a integra, a coordona și a sincroniza efortul acestora.

Înțelegerea complexității mediului operațional hibrid constituie o provocare majoră pentru comandantul și structura de comandă a grupării de forțe întrunite multinaționale.

În contextul conflictului hibrid, operațiile se execută prin acțiunea comună, integrată a componentelor categoriilor de forțe, a genurilor de arme și specialități, într-un mediu operațional complex în care operează o multitudine de entități – instituții, autorități, organizații internaționale, organizații neguvernamentale, națiuni – care pot influența pozitiv sau negativ desfășurarea operațiilor militare.

NOTE:

1 *** *Doctrina Armatei României*, București, 2012, Anexa nr. 1, p. 136.

2 *** *Lexicon militar*, Editura Militară, București, 1980, p. 474.

3 *** *Doctrina Armatei României*, București, 2012, Anexa nr. 1, p. 136.

4 *** *AJP-3(B), Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*, North Atlantic Treaty Organization, NATO Standardization Agency (NSA), March 2011, p. ix.

5 *** *AAP-6, NATO Glossary of Terms and Definitions*, North Atlantic Treaty Organization, NATO Standardization Agency (NSA), 2012, p. 2-J-1.

6 *** *AJP-3(B), Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*, North Atlantic Treaty Organization, NATO Standardization Agency (NSA), March 2011, pp. 1-10.

7 *Ibidem*.

8 *** *AAP-6, NATO Glossary of Terms and Definitions*, North Atlantic Treaty Organization, NATO Standardization Agency (NSA), 2012, p. 2-C-9, 2-M-10.

9 Gl.dr. Mircea Mureșan, gl.bg. (r) dr. Costică Țenu, col. (r) dr. Lucian Stăncilă, *Operațiile întrunite în războiul viitorului*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005, p. 11.

10 http://www.Joint_Services_Command_and_Staff_College, accesat la 27 iulie, 2019.

11 *** *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei Române, București, 1984, p. 119.

12 *** *AJP-3.2, Allied Joint Doctrine for Land Operations*, Edition A, Version 1, 2016, pp. 1-12, art. 0134.

13 *** *AJP-3, Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*, Edition C, Version 1, 2019, pp. 2-6.

14 *** *JP 3-16, Multinational Operations*, 2013, p. II-3.

15 *** *AJP-3, Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*, Edition C, Version 1, 2019, pp. 1-7.

16 *Ibidem*, p. 12.

BIBLIOGRAFIE

*** *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei Române, București, 1984.

*** *Doctrina Armatei României*, București, 2012.

*** *Lexicon militar*, Editura Militară, București, 1980.

*** *AAP-6, NATO Glossary of Terms and Definitions*, North Atlantic Treaty Organization, NATO Standardization Agency (NSA), 2012.

*** *AJP-3, Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*, Edition C, Version 1, 2019.

*** *AJP-3(B), Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*, North Atlantic Treaty Organization, NATO Standardization Agency (NSA), March 2011.

*** *AJP-3.2, Allied Joint Doctrine for Land Operations*, Edition A, Version 1, 2016.

*** *JP 3-16, Multinational Operations*, 2013.

Gl.dr. Mureșan Mircea, gl.bg. (r) dr. Țenu Costică, col. (r) dr. Stăncilă Lucian, *Operațiile întrunite în războiul viitorului*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.

http://www.Joint_Services_Command_and_Staff_College